

Místo a datum pořízení:

Severomakedonské město Tetovo a horské vesnice severo-severozápadně od něj cca do vzdálenosti 5 km, 10-5 km od hranic s Kosovem, 1. 10. 2011

Hlavní témata:

Ohniska napětí a konflikty

Lidská práva

Popis místa/situace:

Na snímcích je vidět město Tetovo a hory severovýchodně od něj u hranic s Kosovem, kde v Severní Makedonii žije početná albánská menšina (na horském venkově lokální většina). V oblasti Tetova a východněji u města Kumanovo proběhlo po několika letech šarvátek roku 2001 ozbrojené povstání etnických Albánců proti Severní Makedonii (tehdy Makedonii, resp. podle oficiálního mezinárodně uznaného názvu Bývalé jugoslávské republiky Makedonii). Proti severomakedonským ozbrojeným silám stála místní albánská Národní osvobozenecá armáda (UČK), používající stejnou zkratku a symboliku jako s ní spřízněná Kosovská osvobozenecá armáda. Konflikt ukončila Ochridská dohoda ze srpna 2001, ale ke sporadickým střetům docházelo i v pozdějších letech (zatím poslední velký incident v Kumanovu až 2015). Etničtí Albánci usilovali o vytvoření tzv. Velké Albánie, spojení svých území v Severní Makedonii s Kosovem a potažmo i samotnou Albánií. Ačkoli tohoto cíle nedosáhli, získali v Severní Makedonii výraznou autonomii. Pozoruhodné je, že i deset let po konfliktu, stále na území Severní Makedonie (tehdy Makedonie), a možná až do současnosti, jsou udržovány pomníky a hroby bojovníků UČK, včetně jakési malé pevnosti, a na domech či pouličních stožárech na okraji Tetova a v blízkých vesnicích lze spatřit albánské rudé vlajky s černou dvouhlavou orlicí. Roztrhanou rudou vlajku bylo možné nalézt i na vrcholu jedné z nedalekých hor. Opodál se nacházel nápis „XHEVAHIR“ (albánské křestní jméno znamenající „klenot“), vytvořený z do země zaražených vystřelených nábojnic. V Tetovu stojí takřka vedle sebe mešity a pravoslavné chrámy, avšak stále jsou znát alespoň symbolické separatistické projevy představující dosud výrazný konfliktní potenciál. To vše v oblasti na evropské poměry chudé periferie, kdy právě chudoba a zaostalost, resp. nerovnoměrná distribuce bohatství i státní podpory, může představovat další faktor zvyšující ve společnosti napětí.

Otázky a úkoly do výuky:

- 1) Slyšeli jste o konfliktu etnických Albánců se Severními Makedonci nebo kosovských Albánců se Srby? V čem se tyto konflikty podobají, jaké jsou „štěpící linie“ mezi danými skupinami, jak se liší jejich (etnická, náboženská, kulturní) identita? Případně si informace vyhledejte.
- 2) Jaká lidská práva zde mohou být předmětem sporu a jaká může konflikt naopak nově ohrožovat?

-
- 3) Poznali jste osobně nebo zprostředkovaně z médií i další oblasti s podobně viditelným etnickým nebo jiným napětím mezi různě definovanými skupinami osob? Podobají se zde zdokumentovanému případu, nebo jsou spíše odlišné a jak? Případně zkuste takové oblasti vyhledat a rozdělte je např. podle intenzity konfliktu.
 - 4) V čem se vztah Albánců a Severomakedonců podobá a v čem se liší od napjatých vztahů Čechů a Slováků s pohraničními etnickými menšinami (lokálními většinami) Němců, Maďarů a Poláků a nakonec i vztahu Čechů a Slováků v meziválečném Československu? Informace si případně zkuste dohledat.
 - 5) Existují i v Česku nějaké pomníky spjaté s kontroverzní minulostí, udržované či obnovené vládě navzdory?

Autor: David Vogt
